

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи

Шаран В.Л

Ініціали та прізвище

Підпис

«24» квітня 2018 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Адаптивний спорт

Назва

Галузь знань 0102 Фізичне виховання, спорт і здоров'я людини
Шифр Назва

Напрямок підготовки 6.010203 "Здоров'я людини"
Шифр Назва

Статус дисципліни вибіркова
Нормативна (вибіркова)

Навчально-науковий інститут фізичної культури і здоров'я
Кафедра теорії та методики фізичного виховання

Дані про вивчення дисципліни

Форма навчання	Курс	Семестр	Загальний обсяг дисципліни Кредити ЕКТС	Кількість годин						Курсова робота	Вид семестрового контролю	
				Аудиторні заняття					Самостійна робота		Залік	Екзамен
				Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття	Семінарські заняття				
Денна	4	8	90/3	22	11	-	11	-	68	-	-	+
Заочна	2	3	90/3	16	8	-	8	-	74	-	-	+

Робоча програма складена на основі освітньої програми та навчального плану підготовки бакалаврів.

Розробники:

Підпис

Р. В. Чопик, канд. пед. наук, доцент

Ініціали та прізвище викладача, науковий ступінь та вчене звання

Підпис

С. Ю. Герасименко, канд. пед. наук, доцент

Ініціали та прізвище викладача, науковий ступінь та вчене звання

Схвалено на засіданні кафедри.

Протокол № 3 від 14 березня 2018 р.

Зав. кафедри С. Ю. Герасименко
Підпис Ініціали та прізвище

Схвалено на засіданні науково-методичної ради навчально-наукового інституту фізичної культури і здоров'я.

Протокол № 3 від 29 03 2018 р.

Схвалено на засіданні науково-методичної ради університету.

Протокол № 4 від 24. 04, 2018 р.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування системи знань про особливості становлення, розвиток та місце у системі явищ сучасного суспільного життя параолімпійського і дефлімпійського руху та руху Спеціальних Олімпіад.

Предмет: організаційні, програмно-нормативні та методичні основи спорту осіб із особливими потребами.

Завдання – формування професійного світогляду студентів, основ знань і навичок з історії, організації та управління інвалідним спортом, сучасної системи підготовки спортсменів з інвалідністю до змагальної діяльності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- основні поняття (термінологію) адаптивного спорту;
- організацію і побудову паралімпійського руху;
- організацію і побудову дефлімпійського руху;
- організацію і побудову руху Спеціальних Олімпіад;
- показання та протипоказання щодо проведення занять з адаптивного спорту;
- засоби, форми і методи, які застосовуються адаптивного спорту;
- особливості спортивної роботи із особами з інвалідністю різних нозологій (осіб з вадами слуху, осіб з вадами зору, осіб з вадами інтелекту, з пошкодженнями опорно-рухового апарату та ін.);
- організацію і проведення змагань з різними групами інвалідів;
- правила проведення змагань серед осіб з особливими потребами тощо.

Студент повинен **вміти:**

а) загальна компетентність:

- творчо використовувати отримані знання для організації занять фізичними вправами осіб з інвалідністю;
- орієнтуватись у спеціальній науково-методичній літературі згідно профілю підготовки.

б) компетентність, яка відповідає предмету:

- застосовувати набуті знання у практичній діяльності;
- організувати та проводити тренування і змагання осіб з інвалідністю;
- організувати та здійснювати супровід осіб з інвалідністю на змаганнях.

Місце у структурно-логічній схемі підготовки фахівців: курс “Адаптивний спорт” використовує та інтерпретує попередні знання студентів із гуманітарних (“Філософія”, “Соціологія”), медико-біологічних (“Анатомія людини”, “Фізіологія людини”, “Фізіологія рухової активності”, “Біомеханіка”, “Діагностика і моніторинг стану здоров’я”, “Спортивна медицина”, “Масаж”, “Фізична реабілітація”) та спортивних дисциплін (“Історія олімпійського та спортивного руху”, “Теорія і методика фізичного виховання”, “Теорія і методика спортивної підготовки”) і передбачає можливість їх застосування у професійній діяльності.

Зміст дисципліни:

Розділ 1. Адаптивний спорт як вид соціальної практики

Зміст, предмет та основні поняття дисципліни «Адаптивний спорт». Мета, завдання та функції адаптивного спорту. Соціальна значущість і передумови виникнення адаптивного спорту. Специфіка адаптивного спорту як виду адаптивної фізичної культури. Особливості функціонування адаптивного спорту на сучасному етапі. Передумови становлення та особливості функціонування адаптивного спорту в Україні. Організаційна структура та управління адаптивним спортом у світі. Завдання та функції міжнародних організацій адаптивного спорту. Характеристика структури та змісту адаптивного спорту в Україні. Проблеми організації та проведення змагань в адаптивному спорті. Актуальні проблеми вітчизняного адаптивного спорту.

Особливості класифікації спортсменів в адаптивному спорті. Принципи класифікації спортсменів в адаптивному спорті. Види класифікації в адаптивному спорті. Класифікаційні ознаки при поділі спортсменів. Нозологічні особливості спортсменів з інвалідністю.

Соціальні та морально-етичні проблеми осіб з інвалідністю та шляхи їх подолання. Основні етичні положення спілкування зі спортсменами з інвалідністю. Особливості волонтерської діяльності в адаптивному спорті. Основні терміни, що характеризують волонтерську діяльність. Проблеми розвитку спортивного волонтерства в Україні. Характеристика волонтерської програми “Об'єднаний спорт”.

Розділ 2. Теоретико-методичні основи адаптивного спорту при різних нозологіях

Історія виникнення сучасних Паралімпійських ігор. Особливості становлення паралімпійського руху. Структура та функції Міжнародного паралімпійського комітету. Відмінні риси загальних та функціональних паралімпійських класифікацій. Характеристика паралімпійських видів спорту. Нозологічний склад учасників Паралімпійських ігор.

Передумови виникнення спорту людей з вадами слуху. Особливості розвитку дефлімпійського спорту. Мета, корекційні та спеціальні завдання дефлімпійського спорту. Особливості класифікації спортсменів у дефлімпійському спорті.

Філософія, мета та основні завдання руху Спеціальних Олімпіад. Спільні та відмінні риси паралімпійського спорту та руху Спеціальних Олімпіад. Історія створення та розвитку руху Спеціальних Олімпіад. Організаційна структура міжнародного руху Спеціальних Олімпіад. Особливості проведення Всесвітніх ігор Спеціальних Олімпіад. Характеристика видів спорту, що входять до програми Всесвітніх ігор Спеціальних Олімпіад. Актуальні проблеми руху Спеціальних Олімпіад.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин							
	Денна форма навчання				Заочна форма навчання			
	лекції	лабораторні заняття	практичні заняття	самостійна робота студента	лекції	лабораторні заняття	практичні заняття	самостійна робота студента
Семестр VIII								
Розділ 1. Адаптивний спорт як вид соціальної практики								
Адаптивний спорт як соціальне явище.	2	-	2	4	2	-	-2	14
Класифікація осіб, що займаються адаптивним спортом.	2	-	2	8	2	-	2	16
Розділ 2. Теоретико-методичні основи адаптивного спорту при різних нозологіях								
Паралімпійський спорт.	3	-	3	10	2	-	2	18
Дефлімпійський спорт.	2	-	2	8	1	-	1	16
Ігри Спеціальних Олімпіад.	2	-	2	8	1	-	1	10
Разом за семестр	11	-	11	68	8	-	8	74

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Зміст лекційного курсу для студентів денної форми навчання

№ з/п	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Адаптивний спорт як соціальне явище. Зміст, предмет та основні поняття дисципліни “Адаптивний спорт”. Мета, завдання та функції адаптивного спорту. Соціальна значущість і передумови виникнення адаптивного спорту. Специфіка адаптивного спорту як виду адаптивної фізичної культури. [1, с. 8-19]; [2, с. 10-16]; [3, с. 23-49]; [4, с. 5-20]; [5, с. 8-37]; [7, с. 11-30]; [8, с. 5-23]; [10, с. 7-12]	2
2	Класифікація осіб, що займаються адаптивним спортом. Особливості класифікації спортсменів в адаптивному спорті. Принципи класифікації спортсменів в адаптивному спорті. Види класифікації в адаптивному спорті. Класифікаційні ознаки при поділі спортсменів. Нозологічні особливості спортсменів з інвалідністю. [1, с. 194-204]; [2, с. 61-63]; [4, с. 125-181, 210-212]; [5, с. 129-169]; [7, с. 130-169]; [8, с. 34-62]	2
3	Паралімпійський спорт. Історія виникнення сучасних Паралімпійських ігор. Особливості становлення паралімпійського руху. Структура та функції Міжнародного паралімпійського комітету. Відмінні риси загальних та функціональних паралімпійських класифікацій. Характеристика паралімпійських видів спорту. Нозологічний склад учасників Паралімпійських ігор. [3, с. 6-22]; [4, с. 34-189]; [5, с. 39-128]; [6, с. 12-89]; [7, с. 41-186]	3
4	Дефлімпійський спорт. Передумови виникнення спорту людей з вадами слуху. Особливості розвитку дефлімпійського спорту. Мета, корекційні та спеціальні завдання дефлімпійського спорту. Особливості класифікації спортсменів у дефлімпійському спорті. [4, с. 202-212]; [7, с. 236-249]	2
5	Ігри Спеціальних Олімпіад. Філософія, мета та основні завдання руху Спеціальних Олімпіад. Спільні та відмінні риси паралімпійського спорту та руху Спеціальних Олімпіад. Історія створення та розвитку руху Спеціальних Олімпіад. Характеристика видів спорту, що входять до програми Всесвітніх ігор Спеціальних Олімпіад. [2, с. 16-51, 56-103]; [4, с. 213-253]; [7, с. 249-279, 298-305]	2
Разом за семестр:		11

Зміст лекційного курсу для студентів заочної форми навчання

№ з/п	Перелік тем лекцій, їх анотації	Кількість годин
1	Адаптивний спорт як соціальне явище. Зміст, предмет та основні поняття дисципліни “Адаптивний спорт”. Мета, завдання та функції адаптивного спорту. Соціальна значущість і передумови виникнення адаптивного спорту. Специфіка адаптивного спорту як виду адаптивної фізичної культури.	2

	[1, с. 8-19]; [2, с. 10-16]; [3, с. 23-49]; [4, с. 5-20]; [5, с. 8-37]; [7, с. 11-30]; [8, с. 5-23]; [10, с. 7-12]	
2	Класифікація осіб, що займаються адаптивним спортом. Особливості класифікації спортсменів в адаптивному спорті. Принципи класифікації спортсменів в адаптивному спорті. Види класифікації в адаптивному спорті. Класифікаційні ознаки при поділі спортсменів. Нозологічні особливості спортсменів з інвалідністю. [1, с. 194-204]; [2, с. 61-63]; [4, с. 125-181, 210-212]; [5, с. 129-169]; [7, с. 130-169]; [8, с. 34-62]	2
3	Паралімпійський спорт. Історія виникнення сучасних Паралімпійських ігор. Особливості становлення паралімпійського руху. Структура та функції Міжнародного паралімпійського комітету. Відмінні риси загальних та функціональних паралімпійських класифікацій. Характеристика паралімпійських видів спорту. Нозологічний склад учасників Паралімпійських ігор. [3, с. 6-22]; [4, с. 34-189]; [5, с. 39-128]; [6, с. 12-89]; [7, с. 41-186]	2
4	Дефлімпійський спорт. Передумови виникнення спорту людей з вадами слуху. Особливості розвитку дефлімпійського спорту. Мета, корекційні та спеціальні завдання дефлімпійського спорту. Особливості класифікації спортсменів у дефлімпійському спорті. Ігри Спеціальних Олімпіад. Філософія, мета та основні завдання руху Спеціальних Олімпіад. Спільні та відмінні риси паралімпійського спорту та руху Спеціальних Олімпіад. Історія створення та розвитку руху Спеціальних Олімпіад. Характеристика видів спорту, що входять до програми Всесвітніх ігор Спеціальних Олімпіад. [2, с. 16-51, 56-103]; [4, с. 202-253]; [7, с. 236-279, 298-305]	2
Разом за семестр:		8

**Перелік практичних занять
для студентів денної форми навчання**

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Адаптивний спорт як соціальне явище. [1, с. 8-19]; [2, с. 10-16]; [3, с. 23-49]; [4, с. 5-20]; [5, с. 8-37]; [7, с. 11-30]; [8, с. 5-23]; [10, с. 7-12]	2
2	Класифікація осіб, що займаються адаптивним спортом. [1, с. 194-204]; [2, с. 61-63]; [4, с. 125-181, 210-212]; [5, с. 129-169]; [7, с. 130-169]; [8, с. 34-62]	2
3	Паралімпійський спорт. [3, с. 6-22]; [4, с. 34-189]; [5, с. 39-128]; [6, с. 12-89]; [7, с. 41-186]	3
4	Дефлімпійський спорт. [4, с. 202-212]; [7, с. 236-249]	2
5	Ігри Спеціальних Олімпіад. [2, с. 16-51, 56-103]; [4, с. 213-253]; [7, с. 249-279, 298-305]	2
Разом за семестр:		11

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
1	Адаптивний спорт як соціальне явище. [1, с. 8-19]; [2, с. 10-16]; [3, с. 23-49]; [4, с. 5-20]; [5, с. 8-37]; [7, с. 11-30]; [8, с. 5-23]; [10, с. 7-12]	2
2	Класифікація осіб, що займаються адаптивним спортом. [1, с. 194-204]; [2, с. 61-63]; [4, с. 125-181, 210-212]; [5, с. 129-169]; [7, с. 130-169]; [8, с. 34-62]	2
3	Паралімпійський спорт. [3, с. 6-22]; [4, с. 34-189]; [5, с. 39-128]; [6, с. 12-89]; [7, с. 41-186]	2
4	Дефлімпійський спорт. Ігри Спеціальних Олімпіад. [2, с. 16-51, 56-103]; [4, с. 202-253]; [7, с. 236-279, 298-305]	2
Разом за семестр:		8

Зміст самостійної (індивідуальної) роботи

Номер тижня	Зміст самостійної (індивідуальної) роботи	Кількість годин
1-2	Опрацювання теоретичного матеріалу теми « Адаптивний спорт як соціальне явище », підготовка до практичного заняття. Самостійне опрацювання окремих питань теми: Особливості функціонування адаптивного спорту на сучасному етапі. Передумови становлення та особливості функціонування адаптивного спорту в Україні. Організаційна структура та управління адаптивним спортом у світі. Завдання та функції міжнародних організацій адаптивного спорту. Характеристика структури та змісту адаптивного спорту в Україні. Проблеми організації та проведення змагань в адаптивному спорті. Актуальні проблеми вітчизняного адаптивного спорту. Виконання індивідуального завдання № 1. « <i>Напрямки розвитку адаптивного спорту в Україні</i> ».	14
3-4	Опрацювання теоретичного матеріалу теми « Класифікація осіб, що займаються адаптивним спортом », підготовка до практичного заняття. Самостійне опрацювання окремих питань теми: Соціальні та морально-етичні проблеми осіб з інвалідністю та шляхи їх подолання. Основні етичні положення спілкування зі спортсменами з інвалідністю. Особливості волонтерської діяльності в адаптивному спорті. Основні терміни, що характеризують волонтерську діяльність. Проблеми розвитку спортивного волонтерства в Україні. Характеристика волонтерської програми «Об'єднаний спорт». Виконання індивідуального завдання № 2. « <i>Волонтерська діяльність в адаптивному спорті</i> ».	16
5-7	Опрацювання теоретичного матеріалу теми « Паралімпійський спорт », підготовка до практичного заняття. Самостійне опрацювання окремих питань теми: Історія виникнення сучасних Паралімпійських ігор. Особливості	18

	становлення паралімпійського руху. Структура та функції Міжнародного паралімпійського комітету. Виконання індивідуального завдання № 3. « <i>Організація змагань у паралімпійському спорті</i> ».	
8-9	Опрацювання теоретичного матеріалу теми « Дефлімпійський спорт », підготовка до практичного заняття. Самостійне опрацювання окремих питань теми: Передумови виникнення спорту людей з вадами слуху. Особливості розвитку дефлімпійського спорту. Виконання індивідуального завдання № 4. « <i>Спортсмени України у параолімпійському (дефлімпійському) спорті</i> ».	16
10-11	Опрацювання теоретичного матеріалу теми « Ігри Спеціальних Олімпіад », підготовка до практичного заняття. Самостійне опрацювання окремих питань теми: Організаційна структура міжнародного руху Спеціальних Олімпіад. Особливості проведення Всесвітніх ігор Спеціальних Олімпіад. Актуальні проблеми руху Спеціальних Олімпіад.	10
Разом за семестр:		74

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Мета індивідуального завдання полягає у самостійному вивченні частини програмного матеріалу, систематизації, узагальненні, закріпленні та практичному застосуванні знань із навчального курсу, удосконаленні навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання виконується у вигляді реферату в письмовій формі і подається лектору не пізніше, ніж за тиждень до написання контрольної роботи. Якщо студент не здає індивідуального завдання вчасно, то бали за цей вид роботи йому не нараховуються.

Структура індивідуального завдання:

1. Титульний аркуш:

- назва навчального закладу;
- кафедра;
- назва реферату;
- виконавець (П.І.П., група);
- місто, рік.

2. Зміст (план).

3. Вступ.

4. Основний текст розділів і підрозділів реферату з посиланнями на літературні джерела зі списку літератури (у квадратних дужках, наприклад [7], де «7» – порядковий номер джерела).

5. Висновки.

Захист індивідуального завдання.

Критерії оцінювання індивідуального завдання за 10 бальною шкалою

Аспекти роботи	Бали
Ступінь виконання завдання	4
Рівень самостійності у виконанні роботи	3
Якість оформлення роботи	2
Наявність висновків	1
Разом	10

Перелік тем індивідуальних завдань:

1. «Напрямки розвитку адаптивного спорту в Україні».
2. «Волонтерська діяльність в адаптивному спорті».
3. «Організація змагань у паралімпійському спорті».
4. «Спортсмени України у параолімпійському (дефлімпійському) спорті».

5. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

а) за джерелом інформації:

– словесні: лекція (традиційна, проблемна) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – презентація), пояснення, розповідь, бесіда;

– наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

б) за логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні;

в) за ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі;

г) за ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача, самостійна робота студентів, виконання індивідуальних навчальних завдань.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

– навчальні дискусії;

– створення ситуації пізнавальної новизни;

– створення ситуацій зацікавленості (ділова гра, навчальна практика);

– робота у малих групах.

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Засвоєння студентами теоретичного матеріалу з дисципліни перевіряється під час практичних занять, індивідуальними завданнями, контрольними роботами та співбесідою з лектором.

Сумарна семестрова поточна успішність (за поточний контроль) визначається як сума балів з усіх видів навчальної роботи.

Сумарна кількість балів з дисципліни визначається за формулою

$$S_{\text{сум}} = 0,6 \cdot S_{\text{пот}} + 0,4 \cdot S_{\text{між}},$$

де $S_{пот}$ кількість балів за поточний контроль,

$S_{між}$ кількість балів за підсумковий контроль (екзамен).

Екзамен за талоном № 2 і перед комісією проводиться в усній формі з оцінюванням за стобальною шкалою.

7. ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Кількість балів, набраних за відповіді на практичних заняттях (поточна успішність) визначається за формулою: $x_1 = \frac{A \cdot K}{n \cdot 5}$, де: A – сума балів набраних на практичних заняттях за чотирибальною шкалою; n – кількість оцінок, отриманих на практичних заняттях за семестр (не менше двох); $K=30$ – максимальна кількість балів, яку можна отримати на практичних заняттях за семестр.

Розподіл балів між видами навчальної роботи представлено в таблиці:

	Семестр - 8	
Поточна успішність	30	
Контрольна робота	30	
Індивідуальні завдання	40	
Форма контролю	-	Екзамен
Всього балів	100	100
Ваговий коефіцієнт	0,6	0,4

8. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Адаптивне фізичне виховання : навч. посібник / уклад.: Осадченко Т. М., Семенов А. А., Ткаченко В. Т. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2014. – 210 с.
2. Бріскін Ю. Адаптивний спорт. Спеціальні Олімпіади : навч. посіб. / Юрій Бріскін. – Львів : Ахілл, 2003. – 128 с.
3. Бріскін Ю. А. Вступ до теорії спорту інвалідів: [навч. посіб. для студ. ВНЗ фіз. вих. і спорту] / Юрій Бріскін, Аліна Передерій. – Л. : Апріорі, 2008. – 68 с.
4. Бріскін Ю. А. Спорт інвалідів: [підруч. для студ. ВНЗ фіз. виховання і спорту] – К. : Олімпійська література, 2006. – 263 с.
5. Бріскін Ю. А. Організаційні основи Паралімпійського спорту : навчальний посібник / Ю. А. Бріскін. – Л. : Кобзар, 2004. – 180 с., іл.
6. Бріскін Ю. А. Паралімпійський спорт : [навч. посібн.] / Ю. Бріскін, А. Передерій, В. Строкатов. – Л. : Арал, 2001. – 141 с.
7. Бріскін Ю. А. Теоретико-методичні основи інваспорту / Ю. А. Бріскін. – Л. : 2005. – 235 с.
8. Історичні, організаційні та соціальні аспекти розвитку спорту інвалідів : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / [С. Ф. Матвєєв, Ю. А. Бріскін, І. О. Когут та ін.]. – Київ : Асконіт, 2011. – 250 с.

9. Мудрік В. І. Спеціальні Олімпіади. Special Olympics. / В. І. Мудрік. – К. : Нора-принт, 2001. – 52 с.

10. Римар О. Спорт неповносправних: історія та сучасність. / О. Римар. – Львів : Вид. центр нац. ун-ту ім. І. Франка, 2001. – 56 с.

Допоміжна

11. Бріскін Ю. А. Класифікаційні стратегії Паралімпійського спорту // Оздоровча і спортивна робота з неповносправними / за заг. ред. Бріскіна Ю., Линця М., Боляха Е., Мігасевича Ю. Львів : Видавець Тарас Сорока. 2004. – С. 22-29.

12. Григоренко В. Г. Дифференциально-интегральный подход в организации педагогической системы коррекции двигательной сферы инвалидов с нарушениями функций спинного мозга // Тезисы докладов 1-й Всесоюзной научной конференции “Физическая культура и спорт инвалидов”. – Одесса, 1989.

13. Передерий А. Общая характеристика классификаций в спорте инвалидов / А. Передерий, О. Борисова, Ю. Брискин // Наука в олимпийском спорте. – 2006. – № 1. – С. 50-54.

14. Симаков Ю. П. Генезис и типологическая классификация параолимпийского движения / Ю. П. Симаков // Теория и практика физической культуры. – 1991. – № 7. – С. 7-10.

15. Соболевский В. И. Этико-деонтологические аспекты физкультурно-оздоровительной работы среди инвалидов /В. И. Соболевский // Теория и практика физической культуры. – 1990. – № 1. – С. 48-50.

16. Футбол інвалідів: за заг. ред. В. В. Строкатова, Ю.А. Бріскіна / Т. В. Білий, Ю. А. Бріскін, О. В. Колобич, О. Ф. Огерчук, В. В. Строкатов. – Л. : Край, 2006. – 70 с.

9. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. www.paralympic.org
2. www.paralympic.org.ua
3. www.specialolympics.org
4. www.deaflympics.org
5. www.ciss.com
6. www.ibsa-sports.org